

רשומות

ילקוט הפרסומים

15 באפריל 1984

3043

י"ג בניסן התשמ"ד

עמוד

החלטות האקדמיה ללשון העברית לפי חוק המוסד העליון ללשון העברית בעניין —

1930	הכללים בנטיית השם
1940	מונחי דקדוק לבתי ספר
1953	מבחר מונחים בתפירה ובלבוש

החלטות האקדמיה ללשון העברית בעניין הכללים בנטיית השם

לפי חוק המוסד העליון ללשון העברית, התשי"ג—1953

בהתאם לסעיף 10 לחוק המוסד העליון ללשון העברית, התשי"ג—1953,¹ אני מפרסם בזה את החלטות האקדמיה ללשון העברית בעניין הכללים בנטיית השם; (החלטת האקדמיה ללשון העברית בעניין הכללים בנטיית השם — פרק ראשון — "הכמץ הנדול" פורסמה בילקוט הפרסומים בשנת התשכ"א)², כלהלן:

כללים בנטיית השם

פרק שני — הפתח*

כלל א': בשמות המלרעיים, שתנועתם האחרונה (או היחידה) פתח, מתקיים בדרך כלל הפתח בנטייה, ודגש בא באות שלאחריו, כגון: גל, גלי, גלה, גלכם, גלים, גלי: סל, סלו, סלכם, סליכם; אף, אפים, אפיקם; עם, עמד, עמכם, עמים: זן, זנים, זניכם (במקרא: זנים); אגף, אגפיו; זמן, זמנים, זמניהם; הדס, הדסים; מעט, מעטים; אגם, אגמים; כרף, כרפים; כרפי³; דונג, דונגיו; פנג, פנגיו; יוכל, יוכלים; שושן, שושנים; אתנן, אתננה; זלזל, זלזלים; תלתל, תלתלים; כרפס, כרפסיו; מחבת, מחבתות; צלצל, צלצלים, צלצלי; פלבלב, פלבלבים, פלבלביהו; שרפרף, שרפרפיים; ירקרק, ירקרקות; אדמדם, אדמדמות; קטנטן, קטנטנים.

תן דעתך, שהפתח מתקיים לפני ח"ית, עם שאין בה הכפלה, כגון: צח, צחה, צחים; לת, לתה, לחים; שת, שתה, שחים.

בנקבה גם: צחה, לתה, שתה.

הערה: קצת שמות בני הברה אחת באים בריבוי גם בהכפלת האות האחרונה: סל, סללים, טללי: עם, עממים, עממי; הר, הררים, הררי; צד, צדדים, צדדי.

יוצאים מכלל א':

1. השמות הבאים, שבהם בא בנטייה חיריק במקום הפתח: גת, גתות; בת, בתים, בתות; סף, ספים; מס, מסים; צד, צדו; פת, פתו; בת, בתו.

הערה: במקרא בא חיריק גם בשמות גלגליו מן גלגל, מורגים מן מורג וכן סנסניו.

2. השמות דבש, סכך, שבאים בנטייה ע"ד הסגוליים: דבשי, סככי, ובמקרא אגמיהם. הערה: ע"ד הסגוליים נמצא גם אדמדמת, שחרחרת (במקרא), ירקרקת (בלשון חז"ל), קטנטנת (בלשון ימינו). במקרא יש אדמדם בקמץ.

כלל ב': בשמות הבאים משתנה הפתח לקמץ קיים:

1. בשמות שרי"ש בסופם בא בהברה פתוחה קמץ במקום פתח לתשלום הדגש, כגון: הר, הררי, הרך (אבל הרכם), הרים, הררי; בר (=נקי), ברים, ברי⁴; פר, פרים; שר, שריהם; צר, צרה, צריה;

¹ ס"ח התשי"ג, עמ' 168; התשל"ח, עמ' 150.

² י"פ התשכ"א, עמ' 1965.

* כללי הפתח נדונו בישיבות ע"א, ע"ב וע"ד ואושרו בישיבה ע"ד (ראה "זיכרונות האקדמיה ללשון העברית", כרך י"ג). תיקון בפרס אחד ברשימה נדון בישיבה ע"ט (בשנת התשכ"ז): פרק שני — "הפתח" אושר על ידי מליאת האקדמיה ללשון העברית בישיבתה מיום ט' בניסן התשכ"ז (19 באפריל 1967).

³ אנו נכתב בקמץ ובנטייתו הקמץ קיים. הוא הדין בשם כרף.

⁴ אבל בר במשמעות בן אין בו קמץ לתשלום דגש. וראה משלי לא, ב. בימינו בר במשמעות בן אינו נוטה. בריבוי ובנטייה משמשת המלה בן בזכר, בת בנקבה.

פרק רביעי: הצירי *

הקדמה

בנטיית השמות בעלי צירי הדרכים מתחלפות: יש שהצירי מתקיים, ויש שהוא מתבטל בתנאים שונים של ההגייה, המבנה והכתיבה. כך דרכם של השמות הצרויים במקרא בניקודו המקובל עלינו, ולא כל שכן השמות שמחוץ למקרא. בהם נחלקו הרבה המסורות בפיהם של יוצאי גלויות שונות. תכליתם של הכללים הבאים להלן להסדיר את הנוהג ולהכריע בין הדרכים השונות לצורך הלשון הכללית.

לשם הבנה מדויקת של הכללים הרי כאן הגדרה של כמה מונחים וביטויים המשמשים בכללים: המונח שם בן הברה אחת מכון לשמות מעין אל, עט, ולא לשמות שהם "יתד", כגון פאר, באר. צירי מלא הוא צירי, שיש עמו יו"ד אחר האות הצרויה גם בניקוד. סתם צירי הוא צירי חסר.

ביטול הצירי פירושו, שכנגד ההברה בעלת הצירי בשם הנפרד אתה מוצא בנטייתו שוא בהברה פתוחה, ותנועה זולת הצירי, כשההברה סגורה: חיריק לפני אות דגושה, למשל אם — אמי; קגן — קגנו; וסגול לפני אות פשוטה, כגון שומר — שומרך, שומרכם. כשהשם יש לו עי"ן הפועל או למ"ד הפועל מן אהח"ע, יבוא פתח במקום הסגול, כגון: מןבחה, אנהכה, גואלה, שונאכם. שלא כאמור לעיל יש במקרא: שולחה, אויכה.

תן דעתך: אין המונח "ביטול הצירי" וכיוצא בלשון זה בא להביע דעה פלשה, אם יש קשר של תולדה בין התנועה בצורת הנפרד ובין התנועה או התנועות בצורת הנטייה.

בקיום הצירי צריך להבחין: א. הצירי נשאר בכל צורות השם, ואז ייאמר: "הצירי מתקיים תמיד" (עיין כללים א-ג); ב. הצירי מתקיים בכל מקום חוץ מלפני הכינויים ה"כבדים" כגון, ואז ייאמר "הצירי מתקיים" בלבד.

במשקל השם נכללו לא רק צורות הנטייה ביחיד ובכפוי, אלא גם צורות הנקבה — ביחיד ובכפוי — אם אמנם צורת הנקבה מציינת מין ט ב ע י. לפיכך שמות כמו חברה, שכנה, זקנה, חסרה וכיו"ב פלולים במשקל פעל ונדונים בו. מה שאין כן גזרה, שרפה וכיו"ב. הללו, שצורת הנקבה שבהם מציינת רק מין דקדוקי, ערוכים במשקל לעצמו: פעלה. כדוגמת המשקל הזה שאר המשקלים.

א. השמות בקיום הצירי

כלל א. הצירי המלא מתקיים תמיד, כגון איד — אידיהם; חיק — חיקכם; אימה — אימכם, אימותיהם. ואלה השמות, שיש בהם צירי מלא: איד, אימה, איפה, איתן, ביצה, היכל, זעיר, חיק, כילף, מידע, מיטב, מיקן, מינקת, מישרים, מיתר, עירם, פליטה, פליטים, צידה, ריק, תיקן. כלל ב. הצירי הבא תמורת חיריק לפני אותיות אהח"ע (תשלום דגש) מתקיים תמיד, כגון: תאור, תאוריו, תאוריהם; שרות — שרותיכם; גרוש — גרושם, גרושיו. בכלל זה נכנסים גם השמות גאה, זקה, זקה, זקה, לאה, קהה (המתאימים למשקל פעל).

הצירי מתקיים תמיד גם בשמות: מחוש, מרוץ, מרע, כגון: מחושי ראש, מרוצי סוסים, מרעהו. (עיין גם בכלל כא.)

* כללי הצירי נדונו בישיבות מליאת האקדמיה בשנות התשל"ד-התשל"ה, וניסוחם נשלם בשנת התשל"ז: "פרק רביעי — הצירי" אשר על ידי מליאת האקדמיה ללשון העברית בישיבתה מיום ט' בתמוז התשל"ה (18 ביוני 1975).

כלל ג. בשמות בני הברה אחת, שאינם נדגשים בנטייה, הצירי מתקיים תמיד, כגון: אל — אלי, אלי הארץ: אד — אדי המים: גו — גוי, גןם, גויכם: כף — כפי החופים: גר — גרותיהם: רע — רע המלך, רעיהם: שד — שדו, שדכם: עט — עטף, עטכם, עטיהם: זד — זדים, זדי עולם, זדה: כן — כנים, כנה, כנות: מת — מתיהם, מתי מדבר: סט — סטי הדרך הישרה, סקה, סטות: וכן השם רחיים: רחיו, רחיהם.

יוצאים מכלל זה: עץ, המקיים את הצירי ביחיד בלבד, כגון עצי, עצה, עצכם, אבל מבטלו לפי כללי הביטול בריבוי: עצים — עצי הגן, עצים, עציהם:

בן, שם, המבטלים את הצירי גם ביחיד — כגון: בן — בני, בנם: שם — שמי, שמם, שמותיהם. וכן מעים, ריבוי של מעי (בנטייה: מעיו): מעיהם (במקרא גם מעיהם).

כלל ד. במשקל פעל הצירי מתקיים, כגון: באר — בארי, בארה, בארכם, בארות מים: זאב — זאבי ערבות: ילל — ילליה; כאב — כאבי ראש: פאר — פארים, פארי ראש: ראם — ראמי הצפון: רתת — רתתי אימה: שאר — שאריהם, שארכם.

הערה: במקרא אתה מוצא גם בארות (חמר), פארי (המגבעות).

כלל ה. במשקל פעל רבים השמות, שהצירי מתקיים בהם, וכן צריך לנהוג בכל שם, המתחדש במשקל זה. השמות הנוטים בביטול הצירי מנויים בכלל יד. והרי כאן דוגמאות הנטייה: אכל — אכלים, אבלי ציון: אשם, אשמיהם, אשמות המעשה: בצק — בצקה, בצקם, בצקכם: חפץ — חפצים, חפצי חיים: יען — יענכם, יעני המדבר: ירח — ירח חצי החודש, ירחה, ירחיהם, ירחכם: ישן — ישני עפר: כבד — כבד העוף: ספק — ספק הספק: שכן — שכני, שכניהם, שכנותיהם, שכנכם, שכנכו.

הערות:

1. בשמות אלה יש פתח בסמיכות: יתד, שבע, שכן.
2. במקרא יש גם שמחי לב (ישע' כד, ז), לכל חפציהם (תהי' קיא, ב), יתדות החצר (שמות לת, לא), כאכל-אם (תהלים לה, יד).
3. מן השמות, שיש להם צורת נקבה השם שכנה נוטה בכינויי היחיד ע"ד שם סגולי: שכנתי, שכנתה, וכי, אבל חפצתו וכי"ב.

כלל ו. במשקל הפעל הצירי מתקיים, כגון: הכדל, הכדלים, הכדלי הדעות: הפסד — הפסדי, הפסדים, הפסדי המדינה, הפסדכם: הרפב — הרפבי המזונות: הכרת — הכרת השעה: הכרתה, הכרתכם.

ע"פ כלל זה נוטים גם השמות הרבתיים והחמשיים, שתנועתם האחרונה היא הצירי, כגון: אכנט — אכנטי הכהנים: אומל — אומלי המנתחים: ממור — ממוריהם: מסכן — מסכני העיר: סרגל — סרגלי חישוב: פרדס — פרדסיהם: פסנתר — פסנתרם, פסנתריהם: קלסתר — קלסתרי פניהם.

הערות:

1. במקרא: צפרדעים.
  2. ליד הצירוף הפסח-הדעת יש גם הפסח-הדעת.
- כלל ז. במשקל פלה הצירי מתקיים: אלה, גהה, זעה, כרה, לדה, צאה, קכה, ראה, תכה. (עיי' גם כלל י"ז).

הערה: שמות כמו אלה (נקבה של אל), עדה, מקיימים את הצירי ע"פ כלל ג.

כלל ח. במשקל פעלה הצירי מתקיים תמיד, כגון: אבדה — אבדתו, אבדותיהם, גזרה — גזרת המלכות: שפלה — שפלת החוף: דכלה — דכלת, דכלים, דכלי.

יוצאים מכלל זה השמות אֶשְׁדָּה, בְּהֵמָה, גְּדֵרָה, חֶשְׁבָה, לְבָנָה, נְבֵלָה, שְׂדֵמָה.
השם בְּהֵמָה צורתו בסמיכות בְּהֵמָה, ובכינויים נטייתו כשל הסגוליים: בְּהֵמָתוֹ, בְּהֵמָתָם וכו';
בריבוי בְּהֵמוֹת, בְּהֵמוֹת הַבַּיִת, בְּהֵמוֹתָיו וכו'. השאר: אֶשְׁדָּת (הנהר), אֶשְׁדּוֹת, אֶשְׁדוֹת (הנהר); חֶשְׁבָת
הליל, חֶשְׁבָתָם, חֶשְׁכוֹת, חֶשְׁכוֹת הַזְּמַנִּים: לְבָנָת חַבְלָה, לְבָנָתוֹ, לְבָנִים, לְבָנֵי חַבְלָה: נְבֵלַת הָעוֹף,
נְבֵלָתָם, נְבֵלוֹת, נְבֵלוֹתֵיהֶם: גְּדֵרוֹת, גְּדֵרוֹת צֶאֱן: שְׂדֵמַת כֶּרֶם, שְׂדֵמוֹת, שְׂדֵמוֹת בַּיִת לַחֵם. (ראה גם כלל
ד רה.)

במקרא נמצא מן דְּבֵלָה: דְּבֵלַת תַּאנִּים.

כלל ט. במשקלים מְפַעֵלָה, תְּפַעֵלָה, הַצִּירִי מִתְקִיִּים תְּמִיד, כְּגוֹן: מִגְּפָה — מִגְּפוֹתֵיהֶם; מִדְּקָרָה —
מִדְּקָרוֹת חֶרֶב; מִדְּרָגָה — מִדְּרָגוֹת הַחֹם, מִדְּרָגוֹתָיו; מִזְמָרָה — מִזְמֵרַת הַכֶּרֶם; מִצְבָּה — מִצְבוֹת
אֲבֹן מִצְבוֹתֵיהֶם; מִקְהֵלָה — מִקְהֵלוֹת מְשׁוֹרְרִים; תְּדַהֵמָה — תְּדַהֵמַת מוֹת; תְּרַדְמָה — תְּרַדְמַת עַד;
תְּרַעֵלָה — תְּרַעֵלוֹתֵיהֶם.

ה ע ר ה: בַּמִּקְרָא אַתָּה מוֹצֵא בִּיטוּל הַצִּירִי בַשְּׂמוֹת: מִדְּקָרוֹת חֶרֶב, מִזְמֵרוֹתֵיהֶם, מוֹעֲצוֹתֵיהֶם,
מִצְבָּת (לְצַד מִצְבָּת). בִּימֵינוּ צָרִיךְ לִהְיוֹת בֵּין מוֹעֲצָה בְּקִיּוֹם הַצִּירִי, כְּאִמּוֹר בְּכֹלל, וּבֵין מוֹעֲצָה, וּמִמְנוּ
הַנְּטִיָּה הַיָּא: מוֹעֲצַת הַפּוֹעֵלִים, מוֹעֲצוֹת, מוֹעֲצוֹת הַפּוֹעֵלִים, מוֹעֲצוֹתֵיהֶם וכו'.

כלל י. הַצִּירִי הַבֵּא בַשְּׂמוֹת לַפְּנֵי הַסִּיּוּמוֹת זֹת, זֵי, זֵיָה, זֵיֹת, זֵיֹת מִתְקִיִּים, כְּגוֹן: גְּרוֹת, גְּרוֹתָם;
מִסְכְּנוֹתָהּ — מִסְכְּנוֹתָהּ; עֲדוּתָהּ — עֲדוּתָהּ; רַעוּתָהּ — רַעוּתָהּ; שְׂמִי — שְׂמִיּוֹת; מְלַבְּנֵי — מְלַבְּנֵי; כְּבִדִּי —
(כְּלִי הַדָּם) הַכְּבִדִּים; עֲמֻלָּי: יְרֻדְנִי, יְרֻדְנֵיה: הַכְּרָחִי — הַכְּרָחִים; נְקִבִּי: שְׂאֵרִית — שְׂאֵרֵיהֶם.

ב. השמות בכיטול הציירי

(א) צירי בהברה מוטעמת

כלל יא. במשקלים פוֹעֵל, מְפַעֵל, מְפוֹעֵל (=מְפוֹלֵל), מְתַפַּעֵל, מְתַפּוֹעֵל (=מְתַפּוֹלֵל) הַצִּירִי
מתבטל, כְּגוֹן: סוֹפֵר — סוֹפְרָנוּ, סוֹפְרִים, סוֹפְרֵי יִשְׂרָאֵל, סוֹפְרוֹת, סוֹפְרוֹתֵינוּ, סוֹפְרָכֶם, סוֹפְרָנוּ;
דוֹכֵר — דוֹכְרִים, דוֹכְרוֹת הַמַּמְשָׁלָה: מְלַמֵּד — מְלַמְּדֵי, מְלַמְּדֵי דוֹרָקִים; מְרַבֵּז — מְרַבְּזֵי הַמַּשְׁקִים,
מְרַבְּזֵיכֶם; מְפַחֵם, מְפַחֵחִים, מְפַחְחוֹת: מְשׁוֹרֵר — מְשׁוֹרְרֵי, מְשׁוֹרְרֵכֶם, מְשׁוֹרְרֵי; מְתַאֲגְרֵף —
מְתַאֲגְרֵפֵי מַכְבֵּי, מְתַאֲגְרְפֵיכֶם; מְתַלְמֵד — מְתַלְמְּדֵים, מְתַלְמְּדוֹת.

ה ע ר ה: צוֹרֵת הַנִּקְבָה בַלְשׁוֹן יַחֲדָה שֶׁל שְׂמוֹת בַּמַּשְׁקֵלִים אֵלֶּה שְׂקוּלָה כְּרַגִּיל בַּמַּשְׁקֵל סְגוּלִי, כְּגוֹן
סוֹפְרָת, דוֹכְרָת, רוֹפְאָת (בְּנִפְרֵד וּבְנִסְמָךְ; בְּנִפְרֵד גַּם: רוֹפְאָה); מְרַבְּזָת, מְפַחְחָת, וְזוֹ נוֹטָה עַל פִּי כְּלִי
הַמַּשְׁקֵלִים הַסְּגוּלִיִּים: סוֹפְרָתָם, דוֹכְרָתוֹ, וְכוּ' י"ב. (עֵינִן גַּם בְּכֹלל י"ט.)

כלל יב. בַּמַּשְׁקֵל פְּעַל הַצִּירִי מִתְבַּטֵּל, כְּגוֹן: אֵלֶם — אֵלְמִים, אֵלְמֵי; טַפְּשָׁה — טַפְּשֵׁים,
טַפְּשׁוֹת; חֶרֶשׁ — חֶרְשִׁים, חֶרְשׁוֹת; דָּבַר — דְּבָרָה, דְּבָרוֹת; כֶּסֶף — כֶּסֶפִּי, כֶּסֶפְךָ [בַּמִּקְרָא: כֶּסֶפְךָ,
כֶּסֶף, כֶּסֶאוֹ, כֶּסֶאוֹת].

ה ע ר ה: צוֹרֵת הַנִּקְבָה בַלְשׁוֹן יַחֲדָה שְׂקוּלָה כְּרַגִּיל בַּמַּשְׁקֵל סְגוּלִי, כְּגוֹן עֲוֵרָה — עֲוֵרוֹת; אֵלֶם —
אֵלְמָת; פַּחַם — פַּחְחָת.

יוצאים מכלל זה: שֶׁלֶשׁ, רַבֵּץ, חֶמֶשׁ וְשָׂאֵר הַשְּׂמוֹת הַגּוֹזְרִים מִסְפָּרִים, וְהֵם מְקִימִים אֶת הַצִּירִי
כְּגוֹן: שֶׁלֶשִׁים, רַבְעִים, חֲמִשִּׁים.

כלל יג. בַּשְּׂמוֹת הַשְּׂקוּלִים בַּמַּשְׁקֵלִים מְפַעֵל (מְפַעֵל), תְּפַעֵל, וְמֵה שֶׁשִּׁיךְ אֵלֵיהֶם בְּגוֹרוֹת הָעֲלוּלִים
הַצִּירִי מִתְבַּטֵּל, כְּגוֹן: מוֹלֵג — מוֹלְגֵי, מוֹלְגֵי, מוֹלְגֵיכֶם, מוֹלְגוֹת, מוֹלְגוֹת כֶּסֶף; מְפַחְחָת — מְפַחְחָת הַבַּיִת,
מְפַחְחֵי, מְפַחְחוֹת; מַשֵּׁל — מַשֵּׁל שְׂקָד, מַשֵּׁלִי, מַשֵּׁלְךָ, מַשֵּׁלְכֶם; מוֹקֵד — מוֹקְדֵי, מוֹקְדֵיכֶם; מוֹעֵד —
מוֹעֲדֵי, מוֹעֲדֵי הַשָּׁנָה; תְּשַׁבֵּץ — תְּשַׁבְּצוּ, תְּשַׁבְּצִים.

הערות:

1. בשמות מזבח, מספד, מעשר בא פתח בסמיכות: מזבח, מספד, מעשר. במקרא פעם אחת גם מקל לבנה.
  2. במקרא מזלגות משמש ריבוי של מזלג.
  3. במקרא: משחתו.
- כלל יד. אלה השמות שבמשקל פעל, הנוטים בכיטול חלקי של הצירי: גדר, זמן, חבר, חדל, חנה, חסר, יצל, ירא, ירה, קבד (היפוכו של קל), פָרס, קָתף, נָמל, עָקב, עָרל, שָלו. (בדבר שאר השמות במשקל זה ע"י כלל ה.)
- דוגמת הנטייה: נָמל, נָמל האויר, נָמלד, נָמלה, נָמלו, נָמלה, נָמלנו, נָמלכם, נָמלכו, נָמלי הארץ, נָמליכם נָמליכו.

הערות:

1. השמות הבאים יש להם פתח בסמיכות: זמן, חסר, חדל, חצר, קבד, נמל, ערל.
2. השמות הבאים צורתם בסמיכות שקולה במשקל סגולי: גדר, תיל, ירה, ימין, פָרס הבהמה, קָתף ההר, גָזל הגר.
3. השמות, שיש להם צורת נקבה כמו זָקנה, חֲבֵרָה, חֲסָרָה, יִרְאָה וכיו"ב, מבטלים את הצירי אף בסמיכות היחיד, כמו: זָקנת הדור, חֲבֵרַת הכנסת, חֲסָרַת מגן, יִרְאֵת אלוהים, ואין צריך לומר בסמיכות הריבוי: חֲבֵרֹת הכנסת, חֲסָרֹת מגן וכו'; ובכינויים זָקנֹתֶיךָ, חֲבֵרֹתֶיךָ. בצורות היחיד בעלות כינויים הנטייה היא כדרך שמות סגוליים: זָקנֹתֶיךָ, חֲבֵרֹתֶיךָ, חֲבֵרֹתֶיךָ.

(ב) צירי בהברה לא-מוטעמת

- כלל טו. במשקל פעל הצירי מתבטל, כגון לבב — לִבְבִי, לבבות, לִבְבוֹתֵיהֶם; שָׁר — שָׁרִי תמרים; שָׁר — שָׁרֵי הַזָּנוּן, שָׁרֵי.
- במקרא מצאנו: נָכַר — נָכַר הארץ (בקיום הצירי): עָנַב — עָנְבִים, עָנְבֵי רוֹשׁ (בנו"ן דגושה). השם צֶלַע צורתו בנטייה שקולה במשקל סגולי. סמ"י: צֶלַע או צֶלַע, צֶלַעו.
- כלל טז. בשמות אָבוֹס, אָזוֹב, אָזוֹר, אָטוֹן, אָמוֹן, אָסוֹר, אָפּוֹד הצירי מתקיים רק בסמיכות היחיד, ובשאר הצורות הוא מתבטל לחסר-פתח, למשל אָזוֹר — אָזוֹר החיץ, אָזוֹרוֹ, אָזוֹרִים, אָזוֹרֵי המדבר; אבל אָמוֹן — אָמוֹנוֹ, אָמוֹנִים.
- כלל יז. בקצת השמות במשקל פִּלָּה הצירי מתבטל, ואלה הם: מָאָה — מֵאֵת השנים, מָאָתִי, מָאָתֶךָ, מֵאוֹת, מֵאוֹת אנשים; עָדָה (= קהל), עָדַת יִשְׂרָאֵל, עָדַתוֹ; עָצָה — עֲצַת חֲכָמִים, עָצַתְךָ, עֲצוֹת, עֲצוֹתֵיכֶם; פָּאָה — פָּאֵת שְׂדֵה, פָּאוֹת, פָּאוֹת אנשים, פָּאוֹתֵיהֶם; שָׁנָה — שָׁנַת יִשְׂרָאֵל, שָׁנַתוֹ. (עיי' גם כלל ז.)
- כלל יח. הצירי מתבטל בשני השמות תועֵבָה, מוֹסְרָה, כגון: תוֹעֵבַת ה', תוֹעֵבָתוֹ, תוֹעֵבוֹתֵיהֶם; מוֹסְרוֹתֵינוּ, מוֹסְרוֹתֵיכֶם. אבל בנפרד של הריבוי הצירי מתקיים: תוֹעֵבוֹת, מוֹסְרוֹת.
- כלל יט. השמות במשקלים פועלה, מפעלה, מתפעלה נוטים על דרך הסגוליים, כגון: יוֹלְדָה — יוֹלְדַת התאומים, יוֹלְדַתוֹ; מְכַשְׁפָּה — מְכַשְׁפַּת העיר, מְכַשְׁפָּתוֹ, מְכַשְׁפָּתוֹ.
- כך יהיו נוטים כל השמות שמן המקרא: אוֹכְלָה, בּוֹגְדָה, בּוֹעֲרָה, הוֹלְלָה, זוֹלְלָה, נוֹטְרָה, סוֹחֲרָה, עוֹלְלָה, צוֹלְעָה, רוֹמְמָה, שוֹמְמָה, מְרַקְדָה, מְשַׁפְּלָה, מְתַנַּבְרָה.
- כלל כ. מ"ם המשקל בשורשי ע"ע, כשהיא צרויה, הצירי מתקיים בה רק בסמיכות היחיד, כגון:

מחם — מחם נחושת, מחמי, מחמים, מחמיהם: ממד — ממד המגרש, ממדים, ממדיו: מטב — מטב הגלילים, מטבי הגלילים: מצד — מצד, מצדכם: מצר — מצרים, מצרי ההרים: מקל — מקלים, מקליהם: מגן — מגנם, מגנים, מגני ירושלים.

(ג) שמות בצירי שאינו מתבטל לשוא

כלל כ א. בשמות הנדגשים בנטייה בא החיריק כנגד הצירי, כגון: אם — אםי, אמהות: חץ — חצים, חצי רעל: צל — צלף, צלכם, צליהם: מקל — מקלים: מגן — מגנים, מגני דוד. אבל בשם אש, כשאין השי"ן דגושה, בא סגול: אשי אשו, אבל אשכם.

כלל כ ב. במשקל סגולי פעל בא בנטיית היחיד חיריק כנגד הצירי וכשפ"א הפועל היא מן אהח"ע, על פי רוב בא סגול כנגד הצירי, כגון: ספר — ספרי, ספרה: ספרה: מצח — מצחו, מצחם: אכר — אכרי, אכרו: הלך — הלכו: חבל — חבלו, חבלם: עדר — עדרם, עדרו.

הערה: צורת הריבוי באה במשקל פעלים כבשאר הסגוליים. רק בריבוי של השם אכר יש גם אכרים, אכרי, אכריה, אכריה, אכריה, אכריה.

כלל כ ג. שמות על משקל פעלון, שעי"ן הפועל בהם מן אהחע"ר, יש בהם צירי לתשלום הדגש (עי" כלל ב), ונטייתם היא במשקל פעלון (פעלון), כגון: גרעון — גרעון המוסד, גרעונות, גרעונותיהם: דראון — דראון עולם, דראונם: פרעון — פרעון השטרות: ראיון — ראיון בוקר, ראיונו: תאבון — תאבונה.

הערות:

1. כשפ"א הפועל היא מן אהח"ע, תהיה תנועתה גם סגול, כגון ערבון — ערבוני, ערבונות: ערגון — ערגוני.
2. השם ורעון מקיים את הצירי בנטייה: ורעונים, ורעוני קיץ, ורעוני (על פי האמור בכלל ב). משקלו של שם זה כשל קלשון, קמשון.

פרק חמישי — הסגול*

כלל א. בשמות בני שתי הברות, שבראשונה סגול מוטעם ובשנייה חיריק מלא, בא חיריק כנגד הסגול, כשההברה נסגרת בנטייה, כגון: משי, משי, משי: פתי, פתי, פתי: פתיה.

כלל ב. בשמות בני שתי הברות, שבראשונה סגול מוטעם, ובשנייה סגול אחר או פתח לפני אחת מן הח"ע, בא חיריק כנגד הסגול המוטעם, כשההברה נסגרת, כגון: שלג, שלגי: ושת, ושתו: צדק, צדקה: בכה, בכיו: דשא, דשאף: מלח, מלחנו: שטח, שטחם. כשפ"א הפועל היא אחת מן אהח"ע, בא פתח כנגד הסגול המוטעם, כגון: אמש, אמשי: ארץ, ארצי: עבד, עבדו: חבל, חבלו.

* "פרק חמישי — הסגול" אושר על ידי מליאת האקדמיה ללשון העברית בישיבתה מיום א' בסיון התשמ"א (3 ביוני 1981).

הפרקים הקודמים נדפסו ב"זכרונות האקדמיה ללשון העברית" כרך ז'—ח': (א) הקמץ הגדול: כרך י"ג: (ב) הפתח: כרך י"ט—כ': (ג) החולם: כרך כ"א—כ"ד: (ד) הצירי. הכללים שבפרק זה נדונו ואושרו בישיבה קנ"א של מליאת האקדמיה בשנת התשמ"א, וניסוחם נשלם בשנת התשמ"ב.

⁶ שמות פרטיים אינם כפופים לכלל, ואפשר, שיבוא בהם פתח במקום חיריק, כגון: שלגי, מלחי ע"ד פרצי.

⁷ השם ארץ, אחרי ה"א הידיעה משתנה הסגול שמתחת לאל"ף לקמץ: הארץ.

⁸ אבל חכלי(משיח) גזור מן השם חבל במשמע כאב.

הערה: צורת הריבוי של השמות בסעיף א' וב' באה במשקל פעלים. מן השמות נזק, נטע, פסל יש גם צורת ריבוי פעלים: נזיקין, נטיעים, פסילים.

יוצאים מן הכלל:

1. אע"פ שפ"א הפועל שלהם אינה מן אהח"ע, שמות אלו בא בהם פתח ולא חיריק: גבר, גפן, גרב, גרם, דלת, דרף, זרע, טנא, טרף, ללד, ירח, כבל, כלב, כסף, כרם, כרע, לחף, לחם, מלך, נפש, סלע, סרו, פלג, צלם, צלע, צמר, קדם⁹, קלע, קסת, קרת, קרו, קרס, קשת, קרש, קרת, רגל, רחם, שוע, שלו, שמן, תלם.
2. השמות הגה, חלד, נגב, נגד ונכד נוטים בסגול, כגון: הגים, חלדי, נגבי, נגדו, נכדם.
3. השמות חדר והכל נוטים גם בפתח וגם בסגול.
4. הסמיכות של הכל במקרא: הכל, ושל חדר: חדר וגם חדר.
5. הסמיכות של זרע ונטע במקרא גם נרע ונטע¹⁰, וכן שבע לפני עשרה ומאות: שבע-עשרה, שבע מאות.

כלל ג. בשמות בעלי ארבע אותיות ומעלה, שהסופית בהם תי"ו הנקבה ושתי הברותיהם האחרונות מנוקדות בסגולים, בא בנטיית היחיד פתח כנגד הסגול הראשון ושנא כנגד הסגול השני. בצורת הריבוי בא קמץ כנגד הסגול הראשון, והוא משתנה לשנא לפי שינויי ההטעמה, כגון: משמרת, משמרת; תפארת, תפארתם; מזכרת, מזכרתם; מוזכרות, מוזכרותיכם; רכבת, רכבות-הארץ; כותרת, כותרתם; כותרות, כותרות-עיתונים; חוברת, חוברות, חוברות-למדים; שפופרת, שפופרתם; חותמת, חותמות, חותמותיו.

יוצאים מן הכלל השמות מסגרות, אגרות ומשבצות. צורת הריבוי של גחלת: גחלים, ובסמיכות: גחלי-אש.

כלל ד. שמות, שצורתם כשל השמות המנויים בסעיף ג', והם צורות נקבה של משקלים זכריים, נטייתם ביחיד בנטיית השמות בסעיף ג', ובריבוי כשל השמות הזכריים, כגון: דוברת, דוברות; צדקת, צדיקות; מגדת, מגידות; ממורת, ממורות.

כלל ה. שמות, שצורתם זכרית, והם בני שלוש הברות, ששתי האחרונות בהן מנוקדות בסגולים, בא כנגד הסגול הראשון פתח גם בצורת הריבוי, כגון: פילגש, פילגשים; רכבל, רכבלים; דוקרן, דוקרנים; יועזר, יועזרים.

כלל ו. בשמות גרון, ברזל, ברמל וערפל בא כנגד הסגול חיריק בריבוי ובנטייה ואחריו דגש, כגון: גרון, גרזנו, גרזנים; ברזל, ברזלו; ברמל, ברמלו; ערפל, ערפלו; ערפלים, ערפלי-שחר.

כלל ז. שמות מלרעיים בני שתי הברות, שהראשונה שבהם מנוקדת בסגול והיא סגורה, אין הסגול משתנה בהם בנטייה, כגון: הבדליכם, הסגר, הסגרכם; שכוי, שכויים, שכויכם.

כלל ח. השמות הסגוליים בנקבה, שיש בהם סגול, אין הסגול משתנה בהם בנטיית היחיד, כגון: נקדה, נקדתי; חרפה, חרפתכם; עגלה, עגלתי. צורת הריבוי של השמות האלה כשל השמות הסגוליים האחרים: נקדות, חרפות ועגלות.

כלל ט. שמות, המסתיימים בסגול והיא מוטעמים, נוטים ביחיד בשתי דרכים, ונסמכם בצירי, כגון: מורה, מורה-הוראה, מורי, מורף וגם מורף, מורו וגם מורהו, מורה וגם מורהו, מורנו, מורכם וגם מורכם, מורסו וגם מורסו.

⁹ בה"א המגמה: קדמה.

¹⁰ גם סמר — מן השם הסגולי סחר.

וכן: מעשה, מעשה-הבורא, מעשי, מעשד וגם מעשד, מעשו וגם מעשהו, מעשה וגם מעשה, מעשנו, מעשכסין וגם מעשכסין, מעשסין וגם מעשסין¹¹.

מן השם שה נמצאות במקרא צורות אלו: שה, שה, שיו, שיהו. צורת הריבוי: שיים, שיוח¹². השם פה נוטה כך: פיהאדם, פי, פיה, פיו או פיהו, פיה, פינה, פיהסין, פיהסין: פיות, פיותי, וכיו' (במקרא גם פיות ופיות).

נספח

השמות במשקל פעל רבים מן השמות במשקל פעל.

ואלה השמות במשקל פעל:

אכל, אגל, אדר (=פוחלץ), אלם, אסל, אפר, אצל, אשל, גזל, הלך, זכר, חבל (=כאב), חדק, חלב, חלף, חלק, חמת, חפץ, חפש, חפת, חקר, חרם, חשב, חשק, יצר, מצח, מצח, נדה, נזר, נטל, נטף, נכל, נפל, נצר, נתח, סבל, סכר, סדר, ספל, ספר, סתר, עבר, עגל, עדו, עדר, צור, עמק, עסק (עשק), עקב, עקד, עקל, עקר, ערב (כגון: שתי וערב או ערב-רב), ערף, עשב, פשר, קצה, רבץ, שבט, שמע, שפל, תמה, תקע (שופר).

כמה מן השמות משמשים גם במשקל פעל וגם במשקל פעל, ואלה הם:

הפך, ישע, נבל, נדר, נצח, סמל, שכל.

הערה: במקרא יש גם נפך, שכר ובקצת נוסחאות זכר, חמת, נזק ופתר.

נטיית השמות במשקל פעל מפורשת בסעיף 22 מכללי הצירי, ושם נאמר: "יכשפ"א הפועל היא מן אהח"ע, על-פי רוב בא סגול כנגד הצירי", ויש להוסיף דברים אלו: מכלל זה יצאו השמות חקר, חשק, עמק, עשב ועסק, שנטייתם בחיריק, כגון: חקרי-מקרא, חשקי, עמקי, עשבי-בר (במקרא: עשבים), עסקיהם, וכן נוטה השם אשת, כגון: אשתך (במקרא פעם אחת אשתך).

כ"ו בטבת התשמ"ג (11 בינואר 1983)

זבולון המר
שר החינוך והתרבות

¹¹ אחרים מן השמות האלה נוסים במקרא ביו"ד אף ביחיד, כאילו היו ברבים, כגון: ישמח ישראל בעשיו (תה"ל קמ"ט, ב), וכי מעשיו טוב לך מאד (שמואל א' י"ט, ד), ירעה מקניד (ישעיה ל, כג), בודא השמים ונוטיהם (ישעיה מ"ב, ה), הגם אל מראיו יסל (איוב מ"א, א). ובתפילה (באחת המסורות): עושים באימה ונוראה רצון קוניהם.
¹² מן גיא נמצאת צורת המשנה גיא (וגם גיא) ונטייתו לעולם בצירי מלא.

החלטת האקדמיה ללשון העברית בעניין מונחי דקדוק לבתי ספר

לפי חוק המוסד העליון ללשון העברית, התשי"ג—1953

בהתאם לסעיף 10 לחוק המוסד העליון ללשון העברית, התשי"ג—1953, אני מפרסם בזה את החלטת מליאת האקדמיה ללשון העברית מיום ב' במרחשון התשמ"ב (11 בנובמבר 1982), בעניין מונחי דקדוק לבתי הספר, כדלהלן:

מונחי דקדוק לבתי הספר *

הפריקים:

1. מונחים כלליים
2. תורת ההגה, הכתב והכתיב
3. תורת הצורות
4. תחביר

1. מונחים כלליים

analysis	נתוח
constraint	התניה
language universals	משגים כללי-שוניים, מהיות כללי-שוניות
utterance	מבע
vocabulary	אוצר מלים
structure	מבנה
paradigm	מערכת
realization	ממוש
regular	קדיר
irregular	קריג
analogy	הקש
suppletion	תשלים
ellipsis	חסור
redundant	עודף
redundancy	עודפות ²
pleonasm	יתור
paranomasia	כפל גזירה

¹ ס"ח התשי"ג, עמ' 168: התשל"ח, עמ' 150.
* מונחי הדקדוק לבתי הספר נדונו באקדמיה ללשון העברית בישיבות קל"ו, קל"ז, קל"ח, קל"ט, קמ"א, קמ"ד, ואושרו סופית בישיבה קנ"ד ב"ב במרחשון התשמ"ב (11 בנובמבר 1982). חברי הוועדה למונחי הדקדוק לבתי הספר היו א' אבן-שושן, י' בלאו, ר' גיר, ר' סיון, ח' רבין, ש' בהם (מוזכרה).
² כגון "אבוחיקם" — הריבוי מצוין גם בח"ו וגם ביר"ד. ובתחביר: "אני דעת" כינוי הגוף מצוין גם ב"אני" וגם ב"ת".

marker	מסמן
marked	מסמן
unmarked	לא-מסמן
synchronic	סינכרוני
diachronic	דיאכרוני
normative (grammar)	(דקדוק) פוסק
descriptive	מתאר
contrastive	מעמת
comparative	משוה
vulgarism	מלה המונית, בטוי המוני
dialect	להג
slang	סלנג, עגה ³
archaism	מלה נושנה, צורה נושנה
obsolete	מישן
purism	טהרנות
etymology	גזרון
etymological	גזרוני
hyperform, hypercorrection	תקוו-יתר
borrowing	שאילה
(recent) loanword, Fremdwort	מלה זרה
loanword, Lehnwort	מלה שאולה
transformational grammar	דקדוק של גלגול
to transform	גלגל
transformation	גלגול
competence	כשירות
generative grammar	דקדוק יוצר, דקדוק גנרטיבי
phrase	צרוף
component	נדבך
syntactic component	נדבך תחבירי
semantic component	נדבך סמנטי
phonological component	נדבך פונולוגי
permutational rules	כללי המרה

³ לשון מיוחדת למעמד או למקצוע

transformational rules
 optional rules
 obligatory rules
 phrase-structure rules
 deletion rules
 reversible
 non-reversible
 deep structure
 surface structure
 performance

כללי גלגול
 כללי רשות
 כללי חובה
 כללי צרוף
 כללי מחיקה
 הפיך
 לא-הפיך
 מבנה העמק
 מבנה השטח
 בצורה

2. תורת ההגה, הכתב והכתיב

phonetics
 phonology
 phoneme
 phonology, historical phonology
 sound shift
 elocution
 pronunciation
 stress, accent
 context form
 pausal form
 vowel
 vowel system
 quality
 front vowel
 back vowel
 central vowel
 high vowel, close vowel
 low vowel, open vowel
 rounded vowel
 quantity
 long vowel

פונטיקה
 פונולוגיה
 הגייה, פונמה
 תורת ההגה
 מעתק פונטי
 תורת ההגה
 מבטא, הגיה
 הטעמה, טעם
 צורת הקשר
 צורת הפסק
 תנועה
 מערכת התנועות
 איכות (של הגה)
 תנועה קדמית
 תנועה אחורית
 תנועה מרכזית
 תנועה גבוהה
 תנועה נמוכה
 תנועה מעגלת
 כמות (של הגה)
 תנועה ארוכה

short vowel	תנועה קצרה
ultra-short vowel	תנועה חטופה
diphthong	דו-תנועה
consonant	עצור
(place of) articulation	(מקום) חתוך (ההגה)
labial	שפתי
bilabial	דו-שפתי
dental	שני
interdental	בין-שני
alvcolar	מכתשי
lingual	לשוני
palatal	חכי
velar	וילוני
uvular	ענבלי
laryngal, guttural	גרוני
pharyngal	לעי
glottal	סדקי
manner of articulation	אפן החתוך
voiced	קולי
unvoiced	אטום, לא-קולי
stop, plosive	סוחם
fricative, spirant	חוכך
sibilant	שורק
lateral	צדי
nasal	אפי
emphatic	נחצי
aspirate	מנשף
affricate	מחכך ⁴
semi-vowel	חצי תנועה
assimilation	הדמות
dissimilation	הקדלות
glide	הגה מעבר ⁵

⁴ נגון צ (= ט+ס) במבטא רוב הישראלים.
⁵ נגון חזקניע במקום חוכך.

cluster	צרוּר (עצורים)
auxiliary vowel	תנועת עזר
anaptyctic vowel	תנועת חציצה
prosthetic vowel	תנועת קדימה
prosthetic aleph	אל"ף קדימה
spelling	תורת הכתיב
stress marker	יָתִיב (לסימון מקום הטעם, כגון: מִלְחָם)
diacritic mark	סמן הבחן, נקודת הבחן
to transcribe	תעתק
transliteration	תעתיק אותיות
transcription	תעתיק (הגויים)
narrow transcription	תעתיק מדויק
broad transcription	תעתיק מפשט
vocalization, pointing	תורת הנקוד, נקוד
vowel points	סמני נקוד
pointing	מערכת סמני הנקוד
* i	חיריק מלא
* i	חיריק חסר
* ē	צירי
* e (æ, ä)	סגול
* a	פתח
* ā	קמץ (גדול)
* o	קמץ קטן
* ō	חולם חסר
* ô	חולם מלא
* u	קבוץ
* ū	שורוק
ḥataph	חטף
* æ (or raised ə)	חטף־סגול
* ā (or raised a)	חטף־פתח
* ō (or raised o)	חטף־קמץ
* ē (ə) (or raised e), shewa mobile	שוא נע

⁶ הַבְּנֵי לְצוּרָה וְלֹא לְחִפְקִיד וּלְמִקוּם שֶׁל הַיְתִיב בְּטַעְמֵי הַמִּקְרָא.
 * בְּמִקוּם תַּעְתִּיקֵי שְׁמוֹת הַתְּנוּעוֹת מוּבָאִים סִימְנֵיהֶן הַמְקוּבְּלִים בְּתַעְתִּיקֵים לְעוֹיִים.

zero vowel, shewa quiescens	שְׁוֹא נָח
shewa medium	שְׁוֹא מְרַחֵף
dagesh lene	דָּגֶשׁ קָל
dagesh forte	דָּגֶשׁ חָזק
mappiq	מַפְיָק

3. תורת הצורות

root	שָׂרֵשׁ
biradical	שָׂרֵשׁ דו־עצורי
triradical	שָׂרֵשׁ משלש, שָׂרֵשׁ שלשי
quadriradical	שָׂרֵשׁ מרבע, שָׂרֵשׁ רבועי
quinqeradical	שָׂרֵשׁ מחמש, שָׂרֵשׁ חמשי
formal	צוּרְנִי
form	צוּרָה
morpheme	צוּרָן
formation	תְּצוּרָה
back formation	תְּצוּרָה לְאַחֹר
pattern	תְּבִנִית
basic form	צוּרַת הַיְסוּד
affix	מוֹסַפִּית
prefix	תְּחִלִּית
infix	תּוֹכִית
suffix	סוֹפִית
parts of speech	חֻלְקֵי הַדְּבֹר (היחיד: חֻלֵּק הַדְּבֹר) ⁷
nomen	שֵׁם [סגִי־עַל לְשֵׁם עֵצָם, שֵׁם תּוֹאֵר, שֵׁם הַמַּסְפֵּר וְכד']
noun	שֵׁם עֵצָם
adjective	שֵׁם תּוֹאֵר
verb	פְּעֵל
adverb	תּוֹאֵר הַפְּעֵל
preposition	מַלְת יָחַס
independent pronoun	כְּנוֹי פְּרוּד
suffixed pronoun	כְּנוֹי דְּבוּק

⁷ כְּנוֹי: שֵׁם־עֵצָם, שֵׁם־תּוֹאֵר, פְּעֵל, תּוֹאֵר הַפְּעֵל, כְּנוֹי חֻלְקֵי הַמַּשְׁפָּט, כְּנוֹי: נוֹשָׂא, נוֹשָׂא, מוֹשָׂא, לְנֹאֵי וְתִיאֹרֵי הַפְּעֵל

possessive pronoun	כְּנוּי קְנָן
object pronoun	כְּנוּי מְשָׂא
demonstrative pronoun	כְּנוּי רְמוֹ
deictic pronoun	כְּנוּי מַצְבִּיעַ
reflexive pronoun	כְּנוּי חוֹזֵר
reciprocal pronoun	כְּנוּי הֶדְדִי
indefinite pronoun	כְּנוּי סְתָמִי
interrogative pronoun	כְּנוּי שְׁאֵלָה
relative pronoun	כְּנוּי זְקָה
denominative verb	פְּעֵל גְּזוּר שֵׁם
verbal stem	בְּנִין
simple stem, basic stem	בְּנִין קַל
derived stems	בְּנִינִים כְּבִדִים (נִפְעֵל, הִפְעִיל, הִפְעֵל, פֻּעַל, פָּעַל, הִתְפַּעֵל)
conjugation (<i>including object suffixes</i>)	נְטִיחַ הַפְעֵל
sound verb	פְּעֵל שְׁלֵם
defective verb, weak verb	פְּעֵל עָלוּל
causative verb	פְּעֵל גְּרִימָה
durative verb	פְּעֵל מְשָׁךְ
inchoative verb, ingressive v.	פְּעֵל הַתְחַלָּה, פְּעֵל שְׁנוּי מַצָּב
tense ⁸	זְמַן
sequence of tenses	מַעְקֶבֶת זְמַנִּים
sequence of tenses by attraction	גְּרַר זְמַנִּים
past	עָבָר
pluperfect	עָבָר לְעָבָר
present	הוֹנָה
future	עָתִיד
Waw marking the past	וַיִּזְ הַהִפּוּךְ מֵעָתִיד לְעָבָר
Waw marking the future	וַיִּזְ הַהִפּוּךְ מֵעָבָר לְעָתִיד
finite verb	פְּעֵל נְטוּי לְפִי גוּפִים
infinitive (<i>forms</i>), verbal nouns	הַצּוּרוֹת הַשְּׂמָנִיּוֹת שֶׁל הַפְּעֵל
infinitive absolute	מְקוֹר מַחְלָט
participle	בִּינּוּנִי

⁸ הזמן במקרא, שהוא לדעת חוקרים רבים הבט, נזהגים לכנותו בספרות המדעית perfect או nominal (לעבר) ו imperfect או aorist (לעתיד) וגם בשמות אחרים.

active participle (<i>qal</i>)	בינוני פועל
passive participle (<i>qal</i>)	בינוני פעול
imperative	צווי
optative (<i>mode</i>)	דרך האווי
modus apocopatus	עתיד מקצר
jussive	דרך הפקוד
cohortative	עתיד מאריך
active	פעיל
passive	סביל
transitive verb	פעל יוצא
intransitive verb	פעל עומד
(<i>nominal</i>) pattern, (<i>n.</i>) theme	משקל [של שם]
primitive noun	שם ראשוני
derivative noun	שם נגזר
abstract noun	שם עצם מפשט
compound noun	שם מרכב
common noun	שם עצם כללי
deverbal noun	שם גזור פעל
concrete noun	שם עצם מוחש
gender	מין
masculine	זכר
feminine	נקבה
neuter	סתמי
noun inflexion	נטית השם
number	מספר [בשם ובפעל]
singular	(מספר) יחיד
masculine singular	(צורת) יחיד
feminine singular	(צורת) יחידה
dual	זוגי
plural	רבוי
masculine plural	(צורת) רבים
feminine plural	(צורת) רבות
collective noun	שם קבוצי

nomen unitatis	שם יחידה
sound plural	רבו שלם
broken plural	רבו שביר
status	מצב
status absolutus	נפרד
status constructus	נסמך
status pronominalis	מצב נצמד
definite	מידע
indefinite	לא-מידע
article	תוית
definiteness	ידוע
definite article	תוית הידוע
indefiniteness	אי-ידוע
indefinite article	תוית האי-ידוע ⁹
cardinal number	מספר יסודי, מספר מונה
ordinal number	מספר סודר

4. תחביר

syntax	תחביר
Satzlehre, sentence syntax	תורת המשפט
syntactic analysis, parsing	נתוח תחבירי
sentence, clause	משפט ¹⁰
constituent	מרכיב
immediate constituent	מרכיב ישיר
tree (diagram)	(רשום) אילן
member	איבר
phrase	צרוף
noun phrase	צרוף שמני
verb phrase	צרוף פעלי
prepositional phrase	צרוף (מלת) יחס
syndetic	מקשר
asyndetic	לא-מקשר

⁹ כגון: "ילד אחר אמר", בניגוד למשפט "הילד אמר".
¹⁰ המבקש להבחין בין sentence לבין clause רשאי להשתמש בשם פסוקית כתרגום ל-clause.

anaphoric pronoun	כנוי מפנה לקודם
anticipatory pronoun, forward deixis	כנוי מקדם ¹¹
cataphoric pronoun	כנוי מפנה להלן
word order	סדר המלים
inversion	הפוך סדר
parenthesis	הסגר
agreement	התאם
to agree	התאים
agreement by form	בנייה לפי הצורה [כגון: רוב האנשים הלך]
constructio ad sensum	בנייה לפי המשמעות [כגון: רוב האנשים הלכו]
attraction	גִּרְרָה
affirmation	חיוב
affirmative sentence	משפט חיוב
negative sentence	משפט שלילה
negation	שלילה
a negative, negation	(מלת) שלילה
declarative sentence	משפט הגדה
interrogative sentence	משפט שאלה
yes-no question	שאלת כן-לא ¹²
WH-question	שאלת חלק ¹³
disjunctive question	שאלת בררה ¹⁴
rhetorical question	שאלת נציות, שאלה רטורית
imperative sentence, command	משפט פקדה
optative sentence, desiderative s.	משפט משאלה
exclamatory sentence	משפט קריאה
parts of sentence	חלקי המשפט [היחיד: חלק המשפט]
principal parts of sentence	עמודי המשפט [נושא ונשוא]
secondary parts of sentence	טפלי המשפט
nackter Satz	משפט ערטילאי ¹⁵
subject	נושא

¹¹ כגון: ביתו של אדם
¹² כגון: האם משה כאן?
¹³ כגון: היכן משה? מתי בא משה?
¹⁴ כגון: האם יבוא או לא?
¹⁵ שאין בו אלא נושא ונשוא, כגון: הילד חושב

prop (-word)	מלת תמך
Scheinsubjekt, prop subject	נושא תמך
indefinite subject	נושא סתמי ¹⁶
impersonal subject	נושא סתמי, נושא אימפרסונלי ¹⁷
agent	עושה הפעלה ¹⁸
topic	ענין
comment	מידע
compound nominal clause (extraposition)	משפט יחוד
extraposed part, isolated subject, nominative absolute	חלק היחוד
predicate	נשוא
attribute	לואי
nucleus	גרעין
apposition	תמירה
genitival attribute	סומך
complement	משלים
rection	הצרכה
to govern	הצריה
object	משא
direct object	משא ישיר
indirect object	משא עקיף
cognate object, inner object	משא פנימי
adverb ¹⁹	תאור (הפעל)
address, vocative	פניה
case	יחסה
nominative	יחסת הנושא
genitive	יחסת הקנין
dative	יחסת המשא העקיף
accusative	יחסת המשא הישיר
vocative	יחסת הפניה
one-term sentence	משפט חד איברי

¹⁶ כגון: אמרו לי

¹⁷ כגון: חם היום

¹⁸ כגון: החיבור נכתב עליידי ביאליק

¹⁹ כחלק משפט: אבל "תואר הפועל" כחלק דיבור

verbal clause, v. sentence	משפט פעולי
non-verbal clause, verbless clause, verbless sentence	משפט לא-פעולי
nominal clause	משפט שמני
conjunction	מלת קשור
coordination	אחוי
simple sentence	משפט פשוט
paratactic sentence, coordinate sentence	משפט אחוי
coordinating conjunction	מלת קשור מאחה, מלת אחוי
multiple part	חלק כולל [במשפט] ²⁰
coordinated clauses	משפטים מאחים
disjunctive clause	משפט בררה
adversative clause	משפט נגוד
exceptive clause	משפט ממעט
main clause	משפט ראשי
subordinate clause	משפט משעבד
übergeordneter Satz	משפט משעבד ²¹
subordinating conjunction	מלת קשור משעבדת, מלת שעבוד
complex sentence	משפט מרכב
period	מחזרת
content clause	משפט תמור-מקור ²²
direct speech	דבור ישיר
indirect speech	דבור עקיף
infinitive clause	משפט מצמצם
auxiliary verb	פעל עזר
subject clause	משפט נושא
predicate clause	משפט נשוא
object clause	משפט משא
attributive clause	משפט לואי
relative clause	משפט זקה
antecedent (to a relative clause)	זוקק
retrospective pronoun	כנוי מוקב [במשפט זיקה וכמשפט ייחוד]

جملة مصدرية

²⁰ כגון במשפט: התלמידים והתלמידות אספו ומייגו צמחים וחרקים.
²¹ משפט משועבד, המשעבד משפט אחר, כגון: הודיעו למורה, שהתלמידים לא יגיעו, משום שיצאו לטיול.
²² כגון: אחרי שאכלתי (= אחרי אכלי)

correlative pronoun	זוקק תמך ²³
restrictive relative clause	משפט זקה מצמצם
non-restrictive relative clause	משפט זקה לא-מצמצם
continuative relative clause	משפט זקה ממשיך ²⁴
independent relative clause	משפט זקה מעצם
adverbial clause	משפט תאור
causal clause	משפט (תאור) סבה
final clause	משפט (תאור) תכלית
consecutive clause	משפט (תאור) תוצאה
comparative clause	משפט (תאור) השוואה
temporal clause	משפט (תאור) זמן
local clause	משפט (תאור) מקום
Adverbialsatz der Art und Weise (<i>adverbial clause of manner</i>)	משפט (תאור) אופן
adverbial clause of degree	משפט (תאור) מדה
conditional clause	משפט תנאי
real conditional clause	משפט תנאי קיים
hypothetical conditional clause, irreal conditional clause	משפט תנאי בטל
concessive clause	משפט ותור
circumstantial clause	משפט מצב

²³ כגון: זה שאמרת מפיך.
²⁴ כגון: "נפגשתי עם ידידי, שהמשיך אחר כך בדרכו". (ואינו תקין בעברית)

זבולון המר
 שר החינוך והתרבות

כ"ז בטבת התשמ"ג (11 בינואר 1983)
 (חמ 908-3)

החלטת האקדמיה ללשון העברית בעניין מבחר מונחים בתפירה ובלבוש

לפי חוק המוסד העליון ללשון העברית, התשי"ג—1953

בהתאם לסעיף 10 לחוק המוסד העליון ללשון העברית, התשי"ג—1953, אני מודיע את החלטת מליאת האקדמיה ללשון העברית מיום כ' בטבת התש"ם (9 בינואר 1980) בעניין מבחר מונחים בתפירה ובלבוש, כלהלן:

מבחר מונחים בתפירה ובלבוש *

התוכן:

א. מיני בגדים	ו. מעשי קישוט
ב. חלקי הבגד: שרוולים, צווארונים, כיסים, חלקים שונים	ז. מיני בדים וסיבים
ג. אזורי סגירה	ח. מכונת התפירה
ד. מכשירים וכלי עזר	ט. מונחים שונים
ה. מעשה התפירה: תפרים ותכים, קפלים, גזירה וכד'	
א. מיני בגדים	
מעיל הפוך	reversible coat
שקמיה	cape
מתנית	battle-dress
מעיל דבון	flying jacket, anorak
מעיל רוח	wind jacket
דפליית	duffle-coat
גלימה (בימינו: מעיל שרד, כגון: גלימת שופט, גלימת פרופסור)	gown [e.g. judge's g., academic g.]
זיג	blazer
מקטרן	jacket, coat
סרָגה ("סְהָר")	sweater
מקטורה (סורגה בפתחה ובשרוולים)	cardigan
פָּקָרס (סורגה בלי פתיחה ובשרוולים)	pullover, jumper
אֶפְדָה (סורגה בלי פתיחה וכלי שרוולים)	sleeveless pullover, top
לְסוּטָה (סורגה בפתחה וכלי שרוולים)	waistcoat
שְמֵלַת אֶהָל (מתרחבת מן הכתף ומטה)	A-line dress
שְמֵלַת נְסִיכָה	princess dress
סָרְפוֹ	pinafore dress

* המונחים אושרו במליאת האקדמיה ללשון העברית בישיבתה המאה ארבעים וארבע, בכ' בטבת התש"ם (9 בינואר 1980). חברי היעודה למונחי התפירה והלבוש היו: חברי האקדמיה ג' גולדנברג, ח' רבין (יושב ראש), י' שלג, נשי המקצוע פ' איתן, ר' גות, מזכירת היעודה ש' בהט.

ס"ח התשי"ג, עמ' 168: התשל"ח, עמ' 150.

tunic	ירכית
blouse	חלצה (של אישה)
shirt	חלצה, כתנת (של גבר)
shirt-blouse	חלצת כתנת (של אישה)
cloche-skirt	חצאית פעמון
shirred skirt	חצאית מקבצת
pleated skirt	חצאית קפלים
wrap-round skirt, plaid skirt	חצאית מעטפת
house coat	חלוק
dustcoat, duster	מעפרת (חלוק עבודה, שלובשים בדרך כלל על הבגדים, כגון: מעפורת רופאים, מעפורת ספרים)
overall	סרבל
combination [of underwear or sport's suit]	מצרפת (חלצה ומכנסיים גזורים מחתיכה אחת לספורטאים, לתינוקות, לרקדנים וכד')
"baby-grow"	מגמשת (מצרפת לתינוקות מחומר גמיש)
play-suit	מקבצים (מכנסי תינוקות קצרים ומקובצים)
(riding) breeches	אברקאים
track suit	אמונית ("טרנינג")
suit	חליפה
two-piece	(שמלה) דו-חלקית
set	מצרכת
dinner suit, tuxedo	מחלצה (בימינו: "סמוקינג")
tail-coat	מכנף ("פראק". החלק האחורי ארוך ומתפלג לשתי כנפיים)
pyjamas	חליפת שנה, פיג'מה
night-gown, night shirt	כתנת לילה
slip	תחתונית
half-slip	פלגונית (תחתונית מן המותן)
apron, pinafore	סינר
half-pinny, dutch apron	סינרית (סינר מן המותן)
bib	חפית
head scarf, head square	מטפחת-ראש
scarf	סוּדֶר (לצואר)
shawl	רדיד (על הכתפיים, "שלי")
yashmak	רעלה (לפנים, ועשוי מחומר לא-שקוף)

veil	צעיף (לפנים, ועשוי מחומר שקוף, כגון צעיף לכלה)
beret	כמטה
turban	צניף
coif	שביס (בימינו: כיסוי ראש, בעיקר כחלק מלבוש מקצועי או מעמדי, כגון שביס אחיות או שביס נזירות)
	ב. חלקי הבגד
	1. שרולים
batwing sleeve	שרוול עטלף
kimono sleeve	שרוול קימונו
Raglan sleeve	שרוול רג'לן
two-piece sleeve, set-in sleeve	שרוול מעילים
cuff	קפת
sleeve-tab	רצועת שרוול
gusset	קריז (חתיכת בד להרחבת השרוול מתחת לבית השחי או בכל מקום אחר לאפשר חופש תנועה)
	2. צווארונים
detachable collar	צווארון פרוי (שאינו מחובר לבגד)
shirt collar	צווארון כתגת
mandarin collar, chinese collar	צווארון סיני
Russian collar	צווארון רוסי
sailor's collar	צווארון מלחים
Peter-Pan collar	צווארון תינוקות
shawl collar	צווארון סוּדֶר
tie collar	צווארון קשרה
roll collar	צווארון נגלל, צווארון גולף
lapel	דש
	3. כיסים
flap	קפי * (כיסוי על פתח הכיס)
set-in pocket	כיס אבקה *
patch pocket	כיס אחוי *
inset pocket	כיס משקע *
welt pocket	כיס פסיסית *
breast pocket	כיס חזה
inside pocket	כיס פנימי (שמגיעים אליו מבפנים, ואינו נראה כלפי חוץ)

* כוכב שליד המונח מורה על איורו פרשימה, שמפיצה האקדמיה ללשון העברית.

back pocket	כיס אחורי
coin pocket	כיסון (כיס קטן בתוך כיס גדול)
	4. חלקים שונים
yoke	אקפיה
(shoulder)strap	כתפיה
suspenders (Am.), braces	כתפות
epaulette	כוחפת
flounce, flare	נפנפת * (רצועה מעגלית, שהיקפה הפנימי מחובר לבגד)
gathering	מקבצת * (רצועה ישרה ומקובצת)
lining	בטנה
	ג. אבזרי סגירה
press fastener, p. stud, snap (fastener)	לחצנית
hook and eye	קרס * (כולל טבעת ואגמון [= הוו הבפוף])
buttonhole	אבקה * (חור מעובד סביב לרכיסת כפתור)
thread loop, eyelet	לולאה * (רצועה קטנה של בד או חוטים — מחוברת בשני קצותיה — לשם רכיסת כפתור)
shank button	כפתור-רגל *
stay button	כפתור חזיק (בצד הפנימי כנגד הכפתור החיצוני)
tab	ברית * (רצועה, שבכל אחד מקצותיה אבקאות לכפתורים התפורים בבגד)
link buttons	כפתורים *
thread of link buttons	גשר כפתורים
cuff links	כפתורי חקתים
double breasted	כפתור כפול
stud	סגירת הברגה
zipper	רוכסן
zip fastener, locking slider	אחו הרוכסן
tooth (of a zipper)	שן (הרוכסן)
seperating zipper	רוכסן מתפרד * ("קטנט")
toggles	כפתורי דלית
buckle	אבזם
spike, prong	לשון האבזם *
	ד. מכשירים וכלי עזר
tape measure	סרט מדה

scale mark	שַׁנָּת (הקו או החרוץ המציין את המידה)
skirt marker	מסמן שולים *
needle threader	משחלת
seam-ripper	מפרם *
eye (of a needle)	חריר המחט, קוף המחט
thimble	אצבעון
zigzag scissors, pinking shears	מספרי סכסך
buttonhole scissors	מספרי אבקאות
tracing wheel	גלגל סמון (לטימון הגזרה על נייר)
punching tongs	מקבים (לניקוב חורים)
dummy, mannequin	אמום; בבת הדגמה
tailor's ham	חמור גהוץ * (קרח מרופד לגיהוץ תפרים וכיו"ב)
sleeve board	שרוולון (קרח מרופד לגיהוץ השרוול)
interfacing	מ'צב (בד מקשה או חומר אחר לקישוי ולייצוב צווארון או דשים)
base-pattern	גזרת יסוד (צורת-אב המשמשת לגזרות שונות)
pattern	גזרה (שהוכנה מגזרת היסוד)
model	תדמית ("שבלונה". מותקנת מחומר יציב)
embroidery thread	חוט רקמה
basting thread	חוט מקליב
bias binding	סרט אלכסון
	ה. מעשה התפירה
stitch	תף (לשון רבים: תפים) (יחידת התפר מדקירה לדקירה)
running stitch	תף נרדף
back stitch	תף מכונה
hem stitch	תף מכפלת
slip stitch	תף נסתר *
saddle stitch	תף סמון
oversewing, overcast stitch	תף קלל (בשפת הבגד לשמרה מפני התפוררות)
tacking stitch, basting stitch	תף הכלקה *
buttonhole stitch	תף אבקאות
understitch	תף מ'צב (בתפר מכונה העובר בחלקה הפנימי של שפת הבגד)
pad stitch	תף רפוד (תף אלכסון לחיזוק צווארון דשים בחליפות וכד')
filling stitch	תף מלוי

chain stitch	תף שרשרת
stem stitch	תף גבעול
blanket stitch	תף שליכה
herringbone, cross	תף סכסוף
gathering stitch	תף קבויץ *
flat-fell	תפר שטוח ("תפר אנגלי", "תפר ג'ינס" — תפר עליון בבדים עבים, העובר לאורך החיבור, ובמקביל לו תפר שני)
french seam	תפר צרפתי (בעיקר בלבני מיטה)
dart	מתפרת ("פאנס")
hem	מכפלת
pleat	קפל
inverted pleats	קפלים נפגשים
side pleats	קפלים נרדפים
box pleats	קפלים נגדיים
sun-burst pleats	קפלי מניפה
vent	שסע (כגון בגב המקטורן או בשולי שמלה)
neckline	בית הצוואר
open neck	מחשוף
bound edge	שפת האבקה (הקצה המעובד)
placket	פריפה * (הרצועה, שעליה האבקות או הרוכסן וכיו"ב)
selvage	שפת הבד
modelling	דגום (העיסוק בדגם הבגד ובעיצובו)
	דגום תפשי (עיצוב הבגד על האימום בלי גזרה מוכנה)
	דגום בשטח (מונח מקיבל לעיצוב הבגד על פני שטח השולחן וכיו"ב)
pattern alteration	פתוח גזרת היסוד
to cut	גזר
cutting	גזירה
finish(ing)	גמור
pipng	צנור (תפירת רצועה מקופלת בצורת צינור)
notch (matching)	סימן תאם
	ו. מעשי קישוט
embroidery	רקמה
appliqué	צלית, מצשה צלית * (צורות מבד, ששמים על הבגד וכד' בהדבקה או ברקמה)

hemstitching	משלפת ("אזיר")
fringe	פיפים (חוטים בשוליים מן הבד עצמו)
tassel	ציציות (תוספת חוטים בשולי הבד)
pompon	כדורית
sequins	נצנצים ("פאיטים")
nid d'abeilles	נצרה * (איסוף הבד בתאים מיוחדים, היוצרים מעיינים, ונראים כתאי היערה [= חלת דבש])

ז. מיני בדים וסיבים

fabric	בד (שם כולל לאריגים, לסריגים, ליריעות יצוקות, ליריעות פבושות וכיו"ב)
woven material	אריג
jersey	סריג
fibre	סיב (יחידת חומר דקיקה, שמעבדים לחוטים, לחבלים ולבדים)
natural fibre	סיב טבעי (סיב הקיים בטבע, כגון משי, פשתן וצמר)
man-made fibre	סיב עשוי (סיב מעשה אדם)
artificial fibre	סיב מלאכותי (סיב עשוי מעובד מחומר הקיים בטבע)
synthetic fibre	סיב סנתטי (סיב עשוי מחומר סינתטי, כגון ניילון, דקרון, אקרילן, טרילין, פוליאסטר)
rayon	זהורית (משי מסיב מלאכותי)
fine cloth	מלקלה (שם כולל לבדים דקים ושקופים, כגון שיפון, וואל, מוסליו, בטיסט)
felt	לכד (עשוי מצמר או מתערובת צמר, שנתהדק ונכבש בלחץ)
velvet	קטיפה
lace	תחרה, תחרים (לשון רבים: תחרות, תחרים)

ה. מכונת התפירה

body	גוף המכונה
(sewing) head	ראש המכונה
lever	מנוף הרגל
arm	זרוע המכונה
base	בסיס
base-plate	לוח הבסיס
pedal	דנשה
needle bar	מוט המחט * (מוט מתכת, העובר לאורך ראש המכונה ובקצהו המחט)
presser-foot	מלחץ * (מעין רגל להתזקת האריג)
presser-foot lever	מנוף המלחץ * (המנוף, המעלה ומוריד את מלחץ המכונה)
thread tension knob	כפתור המתחה * (כפתור לייסות המתח של החוט)

thread tension dials	דסקאות המתחה (דיסקאות בעלות קפיצים, שבעזרתן מותחים את החוט לפי הצורך)
thread cutter	מחוקר חוטים * (התקן במכונה לחיתוך החוט)
feed dogs	שגי הסעה * (החלק שמתחת למוט המלחץ, העשוי בצורת שיניים, המסיעות את הבד)
coupling wheel	גלגל מצמיד * (גלגל קטן, המאפשר את הפעלת הקשר שבין גלגל המכונה לבין פעולת המחט או ניתוק קשר זה)
flywheel	גלגל התנופה * (הגלגל, המפעיל את החלקים שבורוע המכונה)
stitch regulator	פוננת התף * (החלק בבסיס המכונה, שמכוונים בו את גודל התף)
bobbin holder	כוש הגלילה * (מוט קטן, שמעמידים עליו את הסליל לשימוש במגלל)
(bobbin) winder	מגלל (לסליל) * (התקן לכריכת החוט מסביב לסליל)
bobbin	סליל *
bobbin case	נרתיק הסליל (מעין קופסה, שמכניסים בה את סליל המכונה)
(bobbin-case) latch	בריתח (הנרתיק) * (החלק, הנועל את הסליל בתוך הנרתיק)
rotary hook	כרכר * (התקן, שמכניסים בו את הנרתיק עם הסליל. הכרכר מסתובב הלוך ושוב ומוליך את החוט התחתון)
coverplate, needleplate	מכסה הכרכר
slot	חריץ (הכרכר)
thread take-up lever	מנוף החוט * (מנוף, המושך את החוט מן הסליל)
threading	מערכת השליכה * (המערכת, הכוללת את הכרכר עם הנרתיק, ושנשלב בו החוץ העליון עם החוט התחתון)
needle blade, shaft	קת המחט (החלק העליון של המחט, הנכנס למכונה)
eye (of a needle)	קוף המחט *

ט. מונחים שונים

fashion expert	אפנאי
designer	מעצב
modelist	דגם
garment industry	תפירה תעשייתית
ready-made, ready-to-wear clothes	בגדים מוכנים
made to measure	בגדים לפי מדה
dress-making to measure, tailoring to measure	תפירה לפי מדה

זכרון המר

שר החינוך והתרבות

ב' בניסן התשמ"ג (16 במרס 1983)